

Verlossing van de goden van Egypte Exodus 12.1-14

Rev Dr Jos M. Strenght

Heliopolis 2011, Arnhem-Nijmegen 2020

Deze weken gaan wij door met een serie preken over Mozes en hoe hij door God werd gebruikt om het volk Israël te redden. Dit is beslist materiaal voor geweldige films.

In het verhaal van vandaag zien wij dat de Israëlieten in hun huizen moesten blijven met hun gezinnen. Wat een treffend voorbeeld van sociale afstand. Dat is voor ons allemaal wereldwijd het thema geweest in het afgelopen halfjaar van Corona. Maar het zou nogal oppervlakkig zijn om zulke toepassingen in dit verhaal te zien.

Laten wij ons richten op Israël, lang geleden, en zien wat wij van hen kunnen leren.

1. Straf voor de vijanden en voor hun goden

Waarvan had Israël verlossing nodig? Allereerst natuurlijk van de Egyptenaren die hen onderdrukten. Egypte mishandelde de Israëlieten, behandelde hen als slaven en wilde hen niet toestaan God te aanbidden in de woestijn.

Israël had dus verlossing nodig uit een sociale en politieke omgeving die niet bepaald vriendelijk was. De onderdrukking was zwaar. Net als vandaag leven veel mensen onder onderdrukkende regimes en in onderdrukkende economische systemen.

Maar de economische en politieke onderdrukking was niet het enige waarvan Israël gered moest worden. Het had ook Gods hulp nodig tegen hen die hun idee om God in de woestijn te aanbidden bespotten.

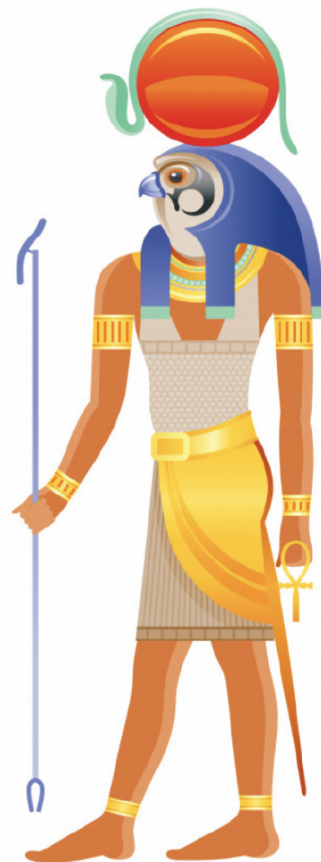
“Aanbid gewoon zoals wij dat doen, in onze cultuur, in onze samenleving,” zei farao. “Waarom zijn jullie zo exclusief? Waarom denken jullie dat jullie god zo bijzonder is! Wij hebben tweeduizend goden; jullie god is nummer tweeduizend-één. Prima. Jullie moeten inclusiever zijn, één van ons worden!”

Staat, samenleving en religie waren op een manier met elkaar verweven die onderdrukkend was voor iedereen die niet van harte alle drie omarmde – staat, cultuur en de burgerlijke religie.

Ik heb een tijd gewoond in de Egyptische wijk Heliopolis – daar aanbaden de Egyptenaren vroeger Ra, de zonnegod, en veel andere goden samen met hem.

Het scheppingsverhaal in de Bijbel verwerpt deze Egyptische goden op een prachtige manier. God sprak Zijn woord, en in een fractie van een moment werd de zon geschapen. Ra stelde niets voor.

Maar aan de andere kant waren Ra en die goden machtig. Zij dienden immers om de uitbuiting van de Israëlieten te rechtvaardigen.

Net zoals veel mensen vandaag religie gebruiken om mensen uit te buiten. Helaas was het christendom een tijdlang een werktuig in de handen van blanke handelaren om zwarte slaven te verkopen. Net zoals vandaag de islam vaak wordt gebruikt als middel om niet-islamitische minderheden te onderdrukken.

Een belangrijk aspect van Gods verlossing is dat Hij komt om wraak te oefenen. Zij die met hun onderdrukkende goden het volk van God onderdrukken, zullen niet het laatste woord hebben.

In het boek Openbaring zien wij christelijke martelaren in

de hemel die tot God roepen:

“Hoe lang, heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt U ons bloed niet aan hen die op de aarde wonen?” (Openbaring 6:10)

De roep tot God om gerechtigheid tegen onderdrukkende regimes en hun goden is volkomen Bijbels.

Ik herinner mij een studente die ik ooit had in Egypte – een prachtige jonge vrouw. Zij liep met krukken, omdat zij kreupel was. En zij had brandwonden op haar arm. En zij was doof aan één oor.

De wonden in haar hart waren veel erger. Zij was in een kerk in Alexandrië in 2011, die werd gebombardeerd. Zij raakte zwaar gewond en erger nog: haar moeder werd gedood. En haar zus. En haar tante.

De verlossing van God is dat Hij komt om hen die mishandeld zijn te troosten, en om hen die kwaad doen te straffen.

En Hij zal komen om een einde te maken aan alle denkbeelden, religies, staten en filosofieën die slecht zijn voor mensen.

Hij zal voor u komen als u lijdt onder onderdrukking. Misschien door dingen die in uw verleden zijn gebeurd. Of zelfs door dingen die nu gebeuren. Zelfs negatieve gedachten die door anderen in uw denken geplant zijn.

Sommige van die gedachten kunnen demonisch zijn – vooral gedachten die u neerdrukken. Gedachten dat u God niet waard bent. Dat u geen goed genoeg mens bent. God wil u bevrijden van die ideeën.

Waar komen veel van die ideeën vandaan? Van God? Zeker niet.

Dus uit uw opvoeding, uit de cultuur waarin wij leven, uit ons moderne Egypte. Wij zijn vreemdelingen in een vreemd land, maar het is zo gemakkelijk om veel van de ideeën van Egypte over te nemen alsof zij goed voor ons zouden zijn.

2. De verlossing van Israël

Israël moest ook verlost worden van de goden van Egypte. In Exodus 12:12 lezen wij dat God Zich gereedmaakte om door het land te trekken om de onderdrukkende Egyptenaren te treffen, en Hij zei:

“En Ik zal aan alle goden van de Egyptenaren strafgerichten voltrekken. Ik ben de HEERE.”
(Exodus 12:12)

In Egypte moesten de goden tevreden gehouden worden door offers aan hen te brengen. Bloedoffers werden beschouwd als de hoogste vorm van dienst aan de goden. Daardoor bleven zij tevreden.

Aanvankelijk werden alleen dieren geofferd. Bijvoorbeeld stieren werden gedood; ook krokodillen werden vaak geslacht om de goden met hun bloed tevreden te stellen.

Na verloop van tijd begonnen de Egyptenaren mensen te offeren. Historici geloven dat de meeste slachtoffers misdadigers, opstandelingen of krijgsgevangenen waren.

Veel Israëlieten hadden deze visie op religie overgenomen.

Zij moesten verlost worden van het idee dat God altijd iets van ons eist. Dat Hij altijd onze gaven verlangt. Dat God behoefte heeft aan wat wij Hem kunnen geven.

Dat Hij er genoeg in schept ons te zien zwoegen. Dat Hij nooit tevreden is. Dat Hij altijd meer van u verlangt.

Is dat uw beeld van God? Dat Hij altijd meer van u eist?

God wilde Israël – en ons – redden van deze afgoderij. God wil ons redden van die valse god die leeft in de hoeken van ons hart en ons denken. Want Hij heeft ons lief, en Hij wil onze liefde. Niet ons bloed. “U zult de HEERE, uw God, liefhebben” (Deuteronomium 6:5, HSV), niet: voor Hem bloeden.

Israël wilde bevrijd worden van zijn onderdrukkers, maar in werkelijkheid moesten zij ook bevrijd worden van zichzelf. En dat was een proces van een leven lang. God had veertig jaar met Israël in de woestijn nodig om daaraan te werken.

Het verhaal dat wij lezen was het begin van dit proces voor Israël. God kwam om hen te bevrijden van hun vijanden, maar ook om hun harten aan te pakken, die zo vol waren van die Egyptische goden en ideeën.

En Israël kreeg precies te horen wat het moest doen om veilig te zijn, om aan Gods kant te staan in de eerste nacht van bevrijding. Elk gezin moest een gaaf schaap nemen, het slachten en het bloed opvangen.

Er moest een dier sterven om de mensen te redden – een werkelijk offer. Het idee van offer voor verlossing stond centraal. U weet natuurlijk hoe dit idee verder werd uitgewerkt in de tempeldienst van Israël, door het slachten van zoveel dieren.

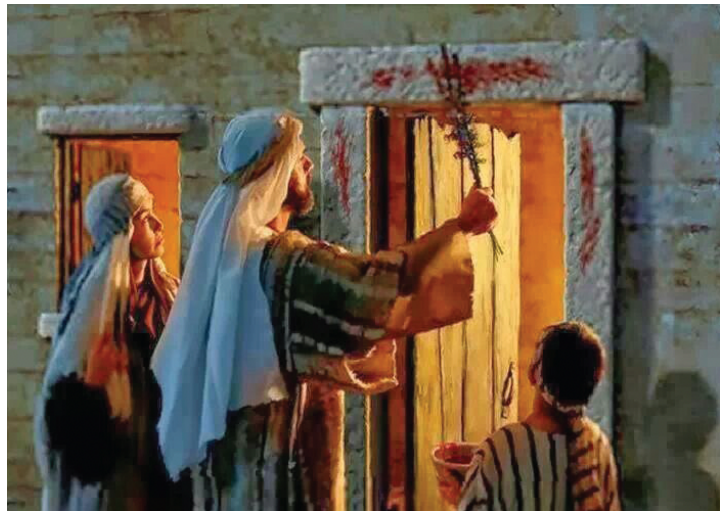
Maar er gebeurt iets vreemds in het verhaal dat ik altijd over het hoofd had gezien.

Het dier wordt gedood, het bloed wordt opgevangen, en in Egypte zou het dan aan een god aangeboden worden; het zou in een schaal onder zijn beeld geplaatst worden of over dat beeld gesprendeld worden.

Maar Israël moest het bloed aan de deurposten aanbrengen. Het bloed werd niet aan God gegeven; het werd aan de mensen gegeven. Aan hun huizen, aan hun gezinnen.

Het bloed aan de deurposten was niet bedoeld om God te helpen te weten waar Zijn volk woonde. Hij is niet zo dom. Hij weet dat allemaal. De werkelijke les, de bloedige boodschap, was voor de Israëlieten zelf.

Het was een omkering van het beeld van God en van de goden dat toen – en ook vandaag – gangbaar was. Wij offeren ons bloed niet aan Hem. Hij bloedt juist voor ons. Hij heeft onze hulp niet nodig. Hij helpt ons.

U hoeft geen afgodsbeeld van God te helpen door het met bloed te voeden. God komt naar u toe – naar u, u bent zelf het beeld van God, zoals we uit het scheppingsverhaal weten. God komt om u te ondersteunen, te helpen en te bemoedigen. U hoeft niks voor Hem te doen.

Onze Heere Jezus vierde precies dit feest met Zijn discipelen in de nacht voordat Hij werd overgeleverd; Hij maakte duidelijk dat Hij Zichzelf tot het volmaakte Offerlam voor de wereld maakte.

Zijn dood voor ons was het beginpunt van Gods grote verlossingsplan. Hij heeft ons bevrijd van de zonde, van de angst voor de dood, van onderdrukking door machten van het kwaad. Hij heeft ons gered van de goddeloze goden die ons zeggen: geef mij, geef mij, geef mij meer...

Hij heeft ons uit Egypte geleid, naar een nieuw leven. En Zijn werk in ons leven duurt een leven lang. Hij heeft veel werk in ons te doen om ons te bevrijden van de denkwijze en de goden van de cultuur waarin wij leven.

3. Verlossing: een zaak van de hele gemeenschap

Israël leert in dit proces van bevrijding uit Egypte hoe enorm God ons, mensen, waardeert. Hij schiep hen als beelden van Zichzelf. Hij verheerlijkt mensen.

Dat klinkt vreemd, nietwaar? Maar dat is wat het betekent dat God ons naar Zijn eigen beeld heeft gemaakt. Zijn afbeelding. Zijn icoon. Zijn beeld.

In zes dagen schiep Hij onze prachtige wereld als een tempel – en het laatste wat Hij deed was Adam en Eva in de hof van Eden brengen, het heilige der heiligen van de tempel van deze wereld.

Net zoals in Egypte of Babylon, nadat een tempel gebouwd was, het laatste wat gedaan werd het brengen van het afgodsbeeld naar het midden van de tempel was.

Dat beeld zou gevoed worden en het zou zijn drank krijgen. Zoals Adam en Eva voedsel van God ontvingen. Dat is religie ondersteboven. Een God Die ons dient.

Dat maakte God aan Israël duidelijk toen Hij hen bevrijdde. Ik heb uw voedsel niet nodig. Ik zal u voeden.

Dus moest Israël in die nacht van bevrijding de lammeren eten die zij hadden geofferd. God zorgde voor hen. Zij moesten dit vieren als gezinnen, en samen met iedereen die geen lam kon betalen.

God behandelt ieder mens met grote liefde en zorg. En wij moeten God liefhebben als antwoord daarop, en wij moeten de beelden van God liefhebben: onze naasten.

Die liefde voor God en voor anderen is het sterkste cement van onze gemeenschap. De ander liefhebben leidt altijd tot toenadering, gemeenschap en verbondenheid.

God ziet Zichzelf in ieder mens, hoe diep sommige mensen ook gevallen zijn.

Als wij de gezindheid van God hebben – als wij mensen zien door Zijn ogen – dan zien wij God in andere mensen. Wij zorgen voor ze. Wij hebben ze lief.

Daarom komen wij als gemeente samen. Om samen te geloven, samen te eten, samen te leven onder de zegen van God. En dat niet slechts eenmaal per week voor een uur of zo.

Onze Heere Jezus is het Lam van God, Dat de zonde van de wereld wegneemt. Hij gebiedt ons de goden, de ideeën, de denkwijze en de levensstijl van de wereld waarin wij leven los te laten en te leven overeenkomstig de wil van Zijn Vader.

En voor hen die dat verlangen te doen, vergeeft Hij ons gebrek aan volmaaktheid. Hij vergeeft ons wanneer wij haat, woede, gebrek aan vriendelijkheid en gebrek aan liefde ons gedrag en ons denken laten bepalen.

Dit is de verlossing die Hij aanbiedt. De belofte dat Hij op een dag alle dingen goed zal maken; het kwaad zal gestraft worden en het goede beloond.

Maar verlossing is ook dat Hij ons trekt uit een denkwijze en levensstijl die niet gezond zijn. En dat Hij ons onze zonden en zwakheden vergeeft.

Conclusie

Net als Israël vroeger verwerpen wij bij het Heilig Avondmaal de levensstijl van de Egyptenaren en de goden van deze wereld, om alleen de Heere, onze God, te aanbidden.

Weet u wat de Israëlieten deden toen Mozes hun uitlegde hoe God hen zou redden? Exodus 12:27 zegt: “Toen knielde het volk en boog zich neer.”

Niet om God tevreden te stellen in de hoop dat Hij hen zou redden. Maar omdat Hij hun eerst verlossing gaf.

Ook wij knielen in aanbidding voor de hemelse Vader zoals geopenbaard in Jezus Christus.

Wij eten het Lam dat door God aan ons gegeven is tot onze verlossing; in antwoord daarop is ons dankoffer aan Hem liefde – voor Hem en voor alle beelden van God die wij dagelijks tegenkomen.

+ In de Naam van de Vader en van de zoon en van de Heilige Geest. Amen.

